

Jornades catalanes d'arxivística

Del 25 al 28 d'abril, organitzades per l'Associació d'Arxivers de Catalunya, s'han celebrat en el Palau Firal de la nostra ciutat les III Jornades d'Arxivística de Catalunya. Aquestes Jornades que se celebren amb una periodicitat bianual, s'han convertit en el punt de trobada obligat dels arxivers i dels professionals vinculats al camp dels arxius del nostre país, amb l'objectiu comú d'informar, intercanviar i debatre sobre temes d'interès que afecten a aquesta especialitat.

Després d'aquelles primerenques Jornades de Ribes de Freser (1987), i de les d'Andorra (1989), Girona, que com és sabut compta amb un pes específic important dins d'aquest camp, ha esdevingut l'escenari d'aquesta tercera edició.

D'entrada hem de dir que l'interès despertat per la convocatòria (més de dos-cents inscrits, entre ells representants d'altres comunitats autònomes i prestigiosos professionals de l'estranger) és un símptoma molt positiu, difícil d'imaginar fa alguns anys, que ve a confirmar la preocupació existent i el treball que s'està realitzant al nostre país vers la normalització en matèria d'arxius. Una normalització necessària, i avui encara llunyana, però que dia a dia va perdent el caràcter d'estranya i lentament es va obrint camí.

És precisament fruit d'aquesta situació anòmala que durant tant temps han patit en general els nostres arxius, que ara el ventall de possibles temes

a aportar i debatre en una convocatòria d'aquestes característiques sigui molt ampli i difícil de prioritzar. Si a Andorra fa dos anys el tema escollit fou el de la tria i eliminació de documentació, ara a Girona el debat s'ha centrat en un tema no menys interessant i íntimament lligat a la pràctica quotidiana de l'arxiver, però que també afecta de ple el ciutadà en general: l'accés a la documentació.

És sabut que una de les responsabilitats primordials de l'arxiver rau precisament en el fet de facilitar i garantir l'accessibilitat de la documentació. Tanmateix, en els nostres dies, es fan palesos una sèrie d'obstacles, tan d'ordre pràctic com d'ordre jurídic, que dificulten el lliure accés a la documentació i, per tant, afecten aquesta funció consubstancial a l'ofici d'arxiver. Ha estat, doncs, aquest accés a la documentació i la problemàtica que porta aparellada, el tema de debat a l'entorn del qual han girat les Jornades de Girona.

Les ponències que s'han presentat, en general molt elaborades, han estat encarregades no solament a arxivers sinó també a especialistes de l'àmbit del Dret (J.M. Castells Arteche i L.A. Pomed Sánchez), l'aportació dels quals ha contribuït a clarificar la situació legal vigent que afecta aquesta qüestió.

De fet, llevat de la ponència de Sebastià Riera en la qual s'ha tractat dels problemes d'ordre material que s'oposen al lliure accés a la documentació (locals inadequats, manca d'instruments

de descripció, integritat física de la documentació, etc.) la qüestió s'ha centrat bàsicament en la problemàtica que planteja, des del punt de vista jurídic, l'accés a la documentació pública. És a dir, a la situació que es crea, i que l'arxiver com a responsable directe de la documentació pateix, entre el dret d'accés a la documentació, contemplat en la Constitució Espanyola en el seu article 105 b), i les restriccions a aquest accés previstes pel mateix text constitucional (intimitat de les persones, Defensa i Seguretat de l'Estat, averiguació de delictes).

A diferència d'altres països (com poden ser França i Canadà, l'exemple dels quals ha estat presentat en les respectives ponències de M. Duchêne i P. Trudel), a l'Estat espanyol la manca d'una regulació jurídica específica, prevista per la Constitució però de moment no desenvolupada, que dilueixi exactament els límits d'allò que és accessible del que no, provoca una situació

d'indefinició que sovint situa l'arxiver entre l'espasa i la paret.

Amb el teló de fons d'aquesta col·lisió entre el dret d'accés a la documentació i el dret a la intimitat, quatre de les ponències han intentat de fer un assaig d'aplicació pràctica a l'accés a determinades sèries documentals de l'Administració Pública (concretament les de l'Administració Local, les de Justícia, Ministeri de l'Interior i Hisenda).

Tot plegat ha servit per adonar-nos del cada cop més injustificat buit legal que patim en el moment present i al qual convé cercar una solució immediata. Una solució legal capaç de conjuminar el dret democràtic d'accés a la documentació i a la informació (necessària per garantir el control i transparència de l'Administració Pública) amb el dret també fonamental de respecte a la intimitat de les persones i a les altres restriccions contemplades en la Constitució.

Fonamentant-se en les mancances de l'actual panorama legislatiu, el dret comparat i les necessitats actuals que també pateix l'Administració Pública, Josep Matas, en la darrera de les ponències ha fet una proposta (detallada i sistemàticament analitzada) que contribueix a donar llum verda cap a una possible solució: l'elaboració d'una Llei autonòmica catalana d'accés a la documentació pública que, complementada amb la resta de l'ordenament vigent i el previst, solucioni aquesta reclamada qüestió.

En resum, i apuntant conclusions, podem dir que les Jornades d'Arxivística de Girona han servit per fer palès el clam unànime dels arxivers perquè s'exerceixi ja la iniciativa legislativa, tant a nivell d'Estat com a nivell autonòmic, per regular aquest cavall de batalla que per a l'arxiver representa actualment el tema de l'accés a la documentació.

D'altra banda també ha quedat clar que sense una bona formació professional (com podria ésser la tan volguda i comentada llicenciatura en Arxivística) i el reconeixement de l'arxiver com a veritable especialista de la gestió documental, difícilment s'aconseguirà dotar amb eficàcia aquesta regulació tan desitjada.

Aquestes serien en poques paraules les principals conclusions d'unes Jornades Catalanes d'Arxivística, aquesta vegada amb color gironí.

SANTI SOLER I SIMON